

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ukazanie praw i obowiązków wynikających z piątego przykazania;
- wyjaśnienie właściwego sensu piątego przykazania;
- refleksja nad grzechami przeciwko piątemu przykazaniu.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia właściwy sens piątego przykazania;
- podaje przykłady zachowań będących złamaniem piątego przykazania;
- omawia zachowania będące przejawami poszanowania piątego przykazania;
- uzasadnia twierdzenie, że życie jest wartością świętą, ale nie absolutną.

Wartości

- troska o życie własne i innych.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – głosowanie. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło „Nie zabijaj” i dopisuje pod nim następujące wyjaśnienia: „Nie odbieraj życia roślinom, zwierzętom i ludziom”, „Nie odbieraj życia zwierzętom i ludziom”, „Nie odbieraj życia żadnemu człowiekowi”, „Nie odbieraj życia niewinnym i bezbronnym ludziom”. Następnie rozdaje uczniom karteczki samoprzylepne i prosi, aby zdecydowali, które rozumienie przykazania „Nie zabijaj” jest właściwe. Gdy uczniowie dokonają wyboru, zapisują uzasadnienie na karteczce i przyklejają ją przy wybranej interpretacji. Po wykonaniu zadania, nauczyciel zaprasza chętnych uczniów, aby odczytali uzasadnienia zapisane na karteczkach.

Podsumowanie: piąte przykazanie zabrania odbierania życia bezbronnej i niewinnej istocie ludzkiej. Jest ono sformułowane w dwóch miejscach Starego Testamentu: Wj 20, 13 i Pwt 5, 17. W obu wersjach użyty został hebrajski czasownik *lircoach*, który oznacza ‘mordować’ i dotyczy on relacji międzyludzkich. W formie zakazu brzmi on *lo tircach* i dosłownie oznacza „nie morduj”.

Rozwinięcie tematu

Metoda – analiza przypadków. Nauczyciel dzieli klasę na sześć grup, wskazuje w każdej z nich lidera i przekazuje liderom materiały do pracy: opisy sytuacji (załącznik 1). Następnie prosi, aby uczniowie w grupach zapoznali się z sytuacjami, które otrzymali, i wskazali, które z nich będą złamaniem piątego przykazania.

Po wykonaniu zadania uczniowie prezentują efekty swojej pracy, a nauczyciel odnosi się do wypowiedzi każdej z grup, rozwijając myśli zapisane w sekcji podsumowanie.

Podsumowanie:

1. Po wystąpieniu grupy 1 – złamaniem piątego przykazania będzie sytuacja 1. Jest ona przykładem zabójstwa, czyli odebrania komuś życia w sposób bezpośredni lub pośredni i jednocześnie nieusprawiedliwiony. Pozostałe sytuacje są przykładami usprawiedliwionej obrony lub przypadkowym pozbawieniem kogoś życia przez niedopatrzenie (czego nie wolno oczywiście tolerować, ale nie jest to morderstwo w ścisłym sensie).
2. Po wystąpieniu grupy 2 – złamaniem piątego przykazania będą sytuacje 1, 2 i 4. Każda z nich jest przykładem aborcji, a więc pozbawieniem życia bezbronnej i niewinnej istoty ludzkiej w prenatalnej fazie rozwoju, choć motywowane są różnymi powodami. Sytuacja 3 nie jest aborcją, ponieważ dochodzi w niej do śmierci dziecka w sposób niezamierzony.
3. Po wystąpieniu grupy 3 – złamaniem piątego przykazania będą sytuacje 1, 3 i 4. Każda z nich jest przykładem eutanazji, a więc położeniem kresu życiu osoby upośledzonej, chorej lub umierającej. Sytuacja 2 jest przykładem godziwego moralnie odstąpienia od tzw. uporczywej terapii.
4. Po wystąpieniu grupy 4 – złamaniem piątego przykazania będą sytuacje 1 i 3. Są one przykładami samobójstwa, czyli odebrania życia samemu sobie, co zaprzecza naturalnemu dążeniu do zachowania i przedłużenia życia. Sytuacja 2 jest przykładem usprawiedliwionego moralnie bohaterskiego poświęcenia życia dla ratowania innych w sytuacji bez wyjścia.

5. Po wystąpieniu grupy 5 – złamaniem piątego przykazania będą sytuacje 2 i 3. Są one przykładami nałogów, czyli silnych uzależnień niszczących zdrowie i życie.
6. Po wystąpieniu grupy 6 – złamaniem piątego przykazania będą sytuacje 2 i 3. Ilustrują one zachowania będące przykładami niepotrzebnego narażania życia i zdrowia. Sytuacje 1 i 4 są zaś przykładami usprawiedliwionego narażania życia, aby ocalić życie innej osoby.

Zakończenie

Piąte przykazanie stoi na straży świętości życia ludzkiego. Broni ono prawa do życia każdego człowieka, niezależnie od fazy czy jakości tego życia. Nie jest ono jednak – jak sądzą niektórzy – absolutnym zakazem odbierania życia, ponieważ życie nie jest wartością absolutną. Są sytuacje, gdy można kogoś życia pozbawić (np. adekwatna samoobrona lub wojna obronna) lub gdy można własne życie złożyć w ofierze (np. działalność ratownicza). Warto pamiętać, że niezamierzone pozbawienie życia (np. w trakcie przeprowadzania zgodnie z wymogami sztuki chirurgicznej operacji lub w wyniku pomyłki), choć domaga się wyciągnięcia konsekwencji w prawie pozytywnym, nie będzie wykroczeniem przeciwko prawu Bożemu. Piąte przykazanie domaga się także racjonalnego poszanowania własnego zdrowia i życia. Umiarkowane korzystanie z używek, rezygnacja z substancji silnie uzależniających, uprawianie sportu, zbilansowana dieta będą zatem zachowaniami zgodnymi z duchem tego przykazania.

Notatka

Nauczyciel po przeprowadzonej lekcji rozdaje uczniom tabelkę (załącznik 2) i prosi, aby uzupełnili ją, wpisując nazwy grzechów przeciwko piątemu przykazaniu przy odpowiednich opisach.

Korelacja z edukacją szkolną

- etyka – poszanowanie życia naczelną zasadą różnorodnych etyk; samobójstwo jako problem moralny;
- wiedza o społeczeństwie – spory światopoglądowe na temat aborcji i eutanazji;
- biologia – działanie substancji psychoaktywnych, neurobiologiczny mechanizm powstawania uzależnienia;
- wychowanie do życia w rodzinie – szacunek dla życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci.